

СКОРОБАГАТЬКО Т.А., ВОЛЯНСЬКА А.А., НІКОЛАЄВА Т.В.
Київський національний університет технологій та дизайну

ДОСЛІДЖЕННЯ ПРИНЦИПІВ ФОРМОУТВОРЕННЯ ТА ДЕКОРУВАННЯ СУЧАСНОГО МОЛОДІЖНОГО ОДЯГУ НА ОСНОВІ ГАРМОНІЗАЦІЇ ФОРМИ ТА ОЗДОБЛЕННЯ

Метою досліджень представлених у статті є визначення орнаментальних та декоративних прийомів художньої виразності стилю барокко, з метою використання отриманих результатів в процесі проектування сучасних колекцій молодіжного одягу. В роботі визначено принципи використання концепцій форм, стилю, колориту, орнаменталізації та декору костюма періоду барокко в проектуванні перспективних колекцій молодіжного одягу, на основі проведення тектонічного аналізу форм, структури та оздоблення. **Результати** проведених наукових досліджень дозволили визначити провідні художньо-композиційні характеристики колориту, орнаменталізації, оздоблення, силуетних форм та пропорційної будови костюма в проектуванні сучасних форм одягу з удосконаленими естетичними та ергономічними властивостями. **Визначено** найбільш доцільні варіанти головних композиційних ознак оздоблення одягу та їх гармонійного поєднання в сучасному молодіжному костюмі. На основі проведення системно-структурного та морфологічного аналізу забезпечено визначення оптимальної тектонічної побудови костюма та його найважливіших елементів в проектуванні сучасного одягу, завдяки чому були знайдені найбільш доцільні варіанти формоутворення перспективних колекцій молодіжного костюма.

Ключові слова: історичний костюм, орнамент, оздоблення, мереживо, структурний аналіз, гармонізація форми та декору.

STUDY OF PRINCIPLES OF FORMATION AND DECORATION OF MODERN DRESS FOR YOUNG MENS ON THE BASIS OF HARMONIZATION OF FORMS AND FURNISHINGS

SKOROBAGATKO T.A., VOLYANSKA A.A., NIKOLAYEVA T.V.

Kiev National University of Technology and Design

The purpose of the research presented in the article is the definition of ornamental and decorative techniques of artistic expressiveness of the Baroque style in order to use the obtained results in the design process of modern collections of youth clothing. The paper defines the principles of using the concepts of form, style, color, ornamentation and decor of a Baroque costume in the design of promising collections of youth clothing based on the implementation of tectonic analysis of forms, structure and decoration. **The results** of the conducted scientific researches allowed to determine the leading artistic-compositional characteristics of color, ornamentation, decoration, silhouette forms and proportional structure of a suit in designing modern clothes with improved aesthetic and ergonomic properties. The most expedient variants of the main compositional features of clothing decoration and their harmonious combination in the modern youth suit are determined. On the basis of system-structural and morphological analysis, the definition of optimal tectonic construction of a suit and its most important elements, in the design of modern clothes, has been ensured, which resulted in finding the most appropriate variants of the formation of perspective collections of a youth suit.

Keywords: historic costume, ornament, decoration, lace, structural analysis, harmonization of form and decoration.

Вступ. В проектуванні сучасного одягу широко використовується історичний досвід формоутворення та декорування костюма. Цікаві та надзвичайно виразні художньо-композиційні елементи історичного костюма надають одягу сучасності, знаковості та символічності, зберігають безцінні здобутки культури та мистецтва[1].

Особливо популярними в останні роки стали звернення дизайнерів та художників – модельєрів до величних, яскравих композиційних елементів костюма періоду барокко (XVII століття)

Для костюма періоду барокко характерні велич, барвіста пишність, краса та багатство оздоблення. Протягом століть в своїй формі, структурі та декоративній обробці, костюм видозмінювався, переважно під впливом змін ідеалів краси, але все ж, основні його риси були збережені і навіть мають певне місце в сучасній моді [2]. Багате декорування одягу тих часів використовується сучасними дизайнерами для проектування костюма в цьому стилі. Форма костюма, доповнена оздобленням стрічок, квітів, мереживною обробкою та вишивкою, що створює гармонійне та елегантне поєднання. В костюмі барокко чи не найважливіше місце займає цікаве декорування та оздоблення, які сьогодні також актуальні і в молодіжній моді.

Останнім часом на світових fashion-подіумах спостерігається тенденція до створення колекцій з елементами історичного костюма, а саме відтворення крою, силуетів, форм, орнаменталізації та декоративного оздоблення стилю барокко в сучасному одязі [3].

Елементи стилю барокко можна простежити в колекції Chanel – «Baroque»,

колекціях одягу Alexander Mc Queen та Dior. Найбільш яскравим прикладом відображення барокко в сучасній моді є колекція Dolce&Gabbana. Дизайнерами був використаний сучасніший крій одягу, але все ж у формі костюма, оздобленні та декорі були витримані всі характерні елементи стилю барокко. Це робить колекцію більш цікавою та доцільною для сучасного споживача (рис. 1).

Особливо виразним та естетично гармонійним є використання мережива в декоруванні костюма, що надає йому виразності та романтичності. Проходячи шлях розвитку від простих форм до більш складних, технологія оздоблення мереживом ставала свідком і співучасником культурного та історичного розвитку суспільства в період барокко. Становлення технологій виготовлення мережива може бути цікавим для визначення його як певного феномену культури [4,5].

Рис. 1. Колекція сучасних дизайнерів одягу в стилі барокко

Постановка завдання. Сучасна молодіжна мода досягла значного підйому та величезного попиту на нові яскраві пропозиції. Особливо чоловіки прагнуть наслідувати сучасні модні тренди. Вони впевнені в собі і намагаються відрізнятись один від одного за допомогою одягу. Сучасний молодий чоловік – це екстраординарна творча особистість, впевнена у собі, своєму зовнішньому вигляді та образі, до утворення якого він має доволі прискіпливе ставлення. Молодь слідує за новітніми трендами, дотримується їх, прагне бути завжди молодими, елегантними та стильними.

Одяг в стилі барокко додає сучасному чоловіку історичного шарму, підкреслюючи його мужність своєю неоднозначністю, контрастом чоловічої сили та статності із емоційним, романтичним оздобленням костюма.

Саме цей контраст додає яскравості та незвичності використанню даного стилю. Осучаснений костюм в стилі барокко являє приклади використання надзвичайно цікавих форм, орнаментів та декору, що знов доводить його естетичну цінність, руйнує загальноприйняті кліше сучасного суспільства і відкриває чоловічу сутність з нового, раніше небаченого боку, не ховаючи при цьому його мужності [6].

В дослідницькій роботі було поставлене завдання вдосконалення естетичних та ергономічних характеристик сучасного одягу, а також визначення можливості використання стилю барокко в розвитку сучасної української моди та нових тенденцій в дизайні одягу для молоді, що має бути більш цікавим, яскравим та оригінальним.

Результати дослідження. Спираючись на результати аналізу сучасних модних тенденцій та трендів, а також на результати анкетування потенційних споживачів, було обрано напрямок дослідження, адже використання особливостей крою та оздоблення костюма в стилі барокко є надзвичайно актуальним, цікавим та естетично виправданим.

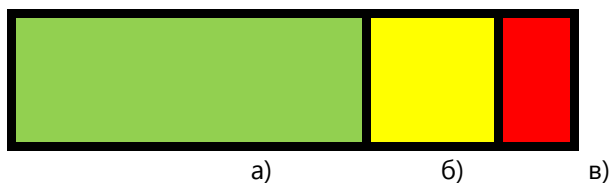
Опитування проводилося серед потенційних споживачів - молодіжної групи споживачів вікової категорії (18-25 років), в магазинах одягу, які відвідують люди з середнім достатком. Опитування є систематичним збором інформації від респондентів за допомогою інтерв'ю, з використанням ряду питань, які були представлені у формі анкети, до якої були включені ілюстровані пояснення (рис. 2)

Питання:

Чи знайомі Ви із стилем барокко та костюмів цього періоду молодіжному костюмі?

Варіанти відповідей:

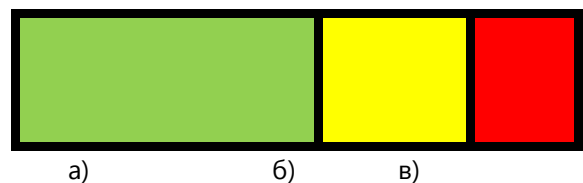
- а) так 60 %
- б) ні 25%
- в) частково 15%

Питання:

Чи вважаєте Ви доцільним використання мережева сучасному

- а) так 55 %
- б) ні 25%
- в) частково 20%

Питання:

Чи вважаєте Ви цікавим використання елементів колориту, оздоблення та орнаменту періоду барокко в сучасному одязі?

- а) так 45 %
- б) ні 20%
- в) частково 35%

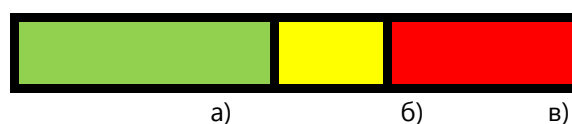

Рис. 2. Визначення думок споживачів щодо доцільності використання художньо-композиційних елементів періоду Барокко в проектуванні сучасного молодіжного одягу.

Таким чином, результати анкетного опитування показали, що більшість респондентів мають бачення сучасного костюма в стилі барокко актуальним, нарядним, емоційно виразним, що досягається шляхом часткового декорування мереживом, способом носіння та сміливим поєднанням декоративних елементів, форм та оздоблення одягу. Найбільш доцільні варіанти головних композиційних ознак форми: колориту, фактури, орнаментів, їх гармонійного поєднання у сучасному костюмі, а також силуети, форми рукавів, особливості оформлення комірців та манжетів, варіанти застібок, оздоблення, були виокремлені саме

після обробки результатів опитування потенціальних споживачів.

Методом системно-структурного аналізу була досліджена тектонічна будова моделей-аналогів: історичного костюма періоду барокко та костюма

60-х років – періоду, коли стиль бароко в значній мірі повернувся саме в чоловічу моду. Також були визначені такі важливі для побудови перспективних форм одягу тектонічні характеристики як: пропорційний устрій, провідні лінії членування, структурні складові силуетної форми [7]. Було визначено систему взаємопов'язаних елементів та елементів, що є найважливішими для формоутворення костюма (рис.3).

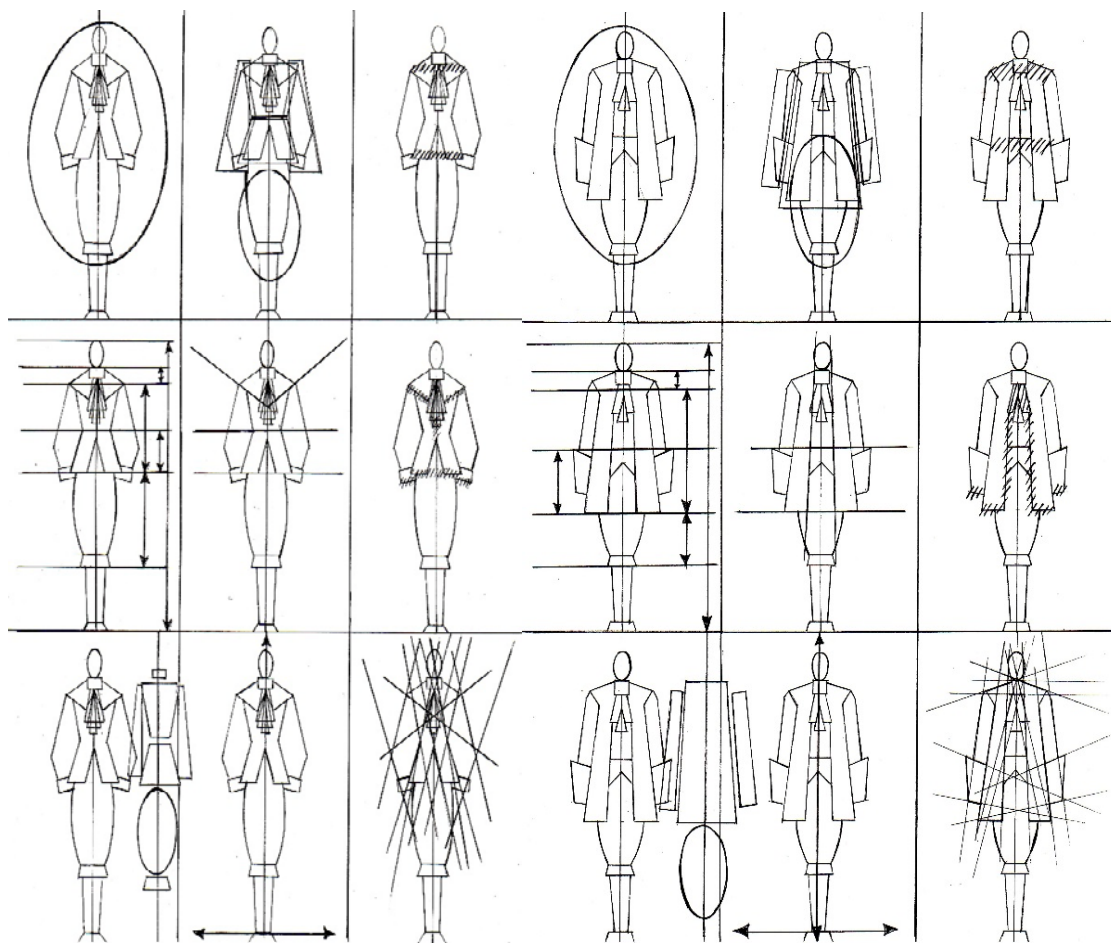

Рис. 3. Системно-структурний аналіз форм моделей - аналогів (чоловічий костюм періоду барокко)

Як показали результати дослідження, костюм періоду барокко дає надзвичайно цікаві аналоги формоутворення сучасного костюма, що полягають у пом'якшенні класичних прямокутних форм, збільшенні

об'ємів, зміні пропорційного устрою, більш сміливому колориті та оздобленні, використанні нетрадиційних оздоблювальних елементів, таких як мереживо, вишивка золотими та срібними нитками, стразами та

бісером. Новими видами матеріалів, що пропонує використання мотивів стилю барокко, можуть бути оксамит, парча, тонкий шовк, шкіра, замша та хутро [8].

Цікавим є також проведення системно - структурного аналізу форм аналогів чоловічого костюма періоду 60-х років, ХХ століття. Саме у цей період чоловіча мода, вперше, дозволила більше свободи в художньому оздобленні, формах та колориті одягу для чоловіків. Поєднання простих силуетних форм з багатими виразними фактурами оздоблювальних матеріалів було новим та незвичним (рис.4).

На основі результатів системно-структурного аналізу та синтезу найбільш доцільних художньо-композиційних елементів тектонічної побудови форм, були розроблені базові знаки-символи до блоків перспективної колекції молодіжного чоловічого одягу (рис.5).

В результаті проведення дослідницької роботи був представлений детальний аналіз можливостей вдосконалення процесу формоутворення, який забезпечив проектування перспективної колекції чоловічого молодіжного одягу та колекції «унісекс» на основі костюма періоду барокко, з вдосконаленою структурою оздоблення та колоритом, покращеними естетичними та ергономічними показниками. Колекція представляє моделі молодіжного одягу, яким притаманна художня виразність та естетична цілісність, оригінальність та зручність (рис. 6).

Одним з найбільш цікавих прийомів оздоблення сучасного молодіжного одягу було визначено використання аплікацій з декоративного мережива. Історія виникнення нових технологій виготовлення мережива та активного розвитку його художньо-композиційних характеристик пов'язана саме із стилем барокко.

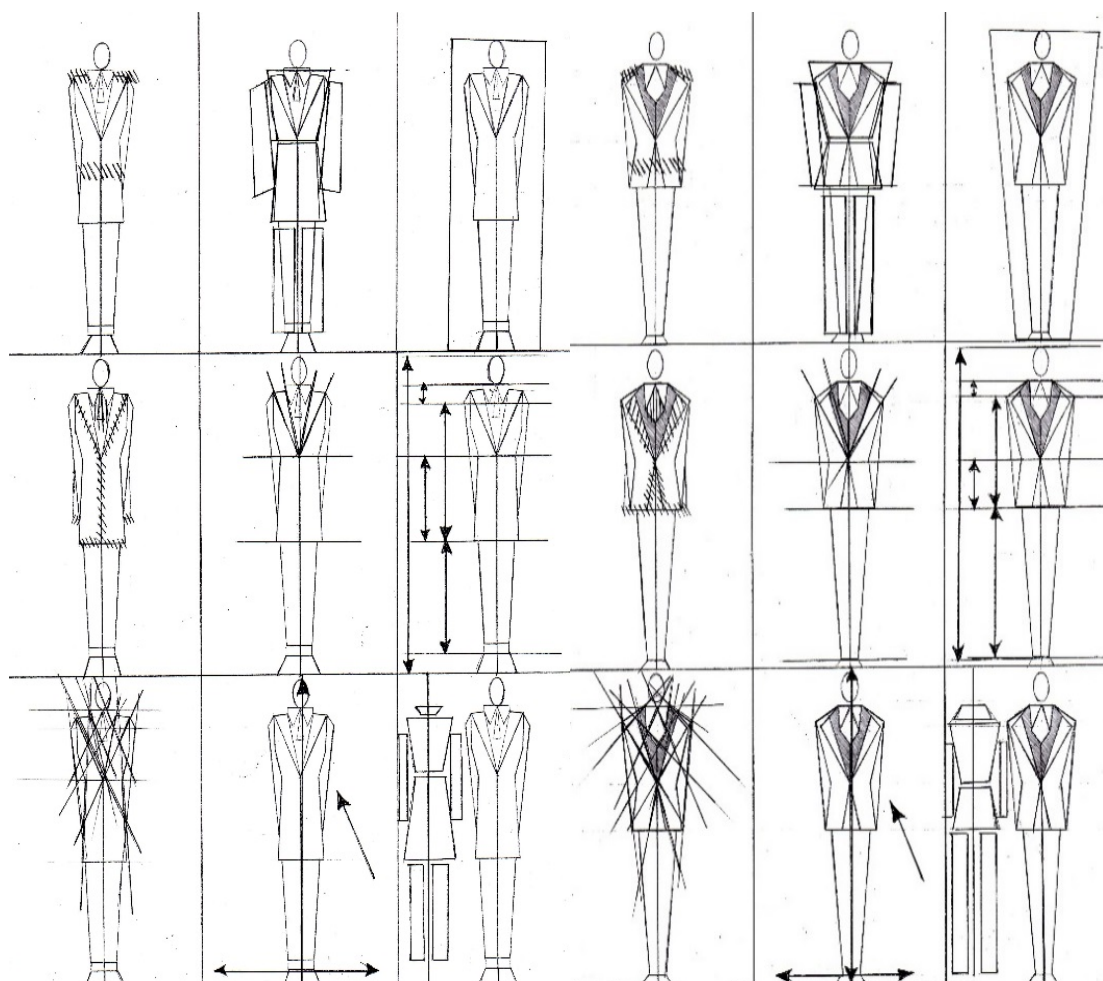

Рис. 4. Системно-структурний аналіз форм моделей - аналогів (чоловічий костюм 60-х років ХХ століття)

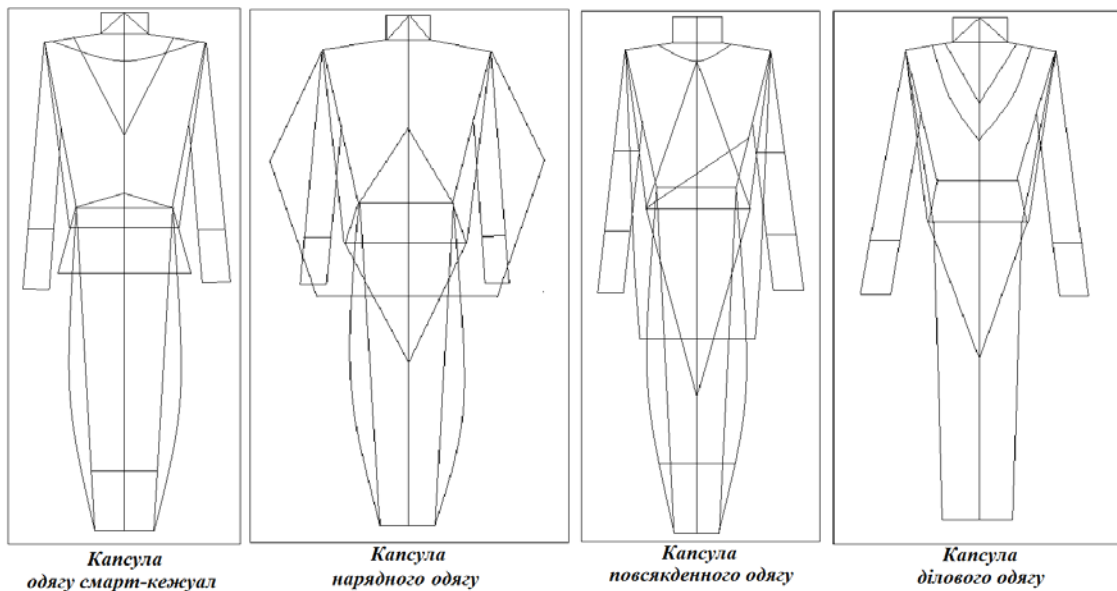

Рис. 5. Знаки-символи форми капсул перспективної колекції чоловічого одягу

Рис. 6. Ескізи моделей сучасної колекції чоловічого одягу в стилі барокко

Мереживом називається виріб, в якому ажурний орнамент і зображення утворюються в результаті переплетення шовкових, льняних або бавовняних ниток. За технологією виготовлення поділяється на шите голкою і плетене на коклюшках. Хоча за методом виготовлення і часом виникнення шите голкою і плетене мереживо належать різним технологіям і епохам, як вид декоративно-прикладного мистецтва, в якості якого ми сьогодні сприймаємо мереживо, воно повсюдно і стрімко завоювало Європу саме в XVI - XVII столітті. Майстер мережива з Франції,

Гастон Лебретон підкреслює, що з моменту свого існування в Європі мереживо, шите голкою, було прерогативою аристократії, в той час як мереживо, плетене на коклюшках, вживалося більше дрібною буржуазією і простими людьми [4]. Саме шите голкою мереживо як предмет розкоші прийшло в XVI столітті у Францію з королевами - італійками і стало на багато років предметом наслідування для наступних поколінь аристократії всієї Європи. Італія, за участі своїх художників та майстрів, видала протягом століття двадцять дві книги за технологією мереживних виробів.

Білі та чорні гіпюри Венеції й Генуї, кольорові шовкові, золоті та срібні мережива, що виготовлялися з металевих ниток, все це ставило мереживо на перше місце серед елементів оздоблення [5]. Доля мережива в Європі дуже важлива, були часи, коли мереживо ставало питанням добробуту або збіднення країни. Так Іспанія, Австрія, Англія, борючись з витоком величезних коштів за кордон, вводили заборони на носіння мережив. У XVII столітті нідерландські мережива настільки заволоділи ринками Англії та Франції, що уряди цих країн заборонили їх ввезення [9].

Тільки в 1665 році міністру фінансів Кольберу вдалося заборонити ввезення іноземних мережив. Однак він при цьому розвинув і вдосконалив власну мереживну промисловість Франції. Саме Франція створила школу кружевоплетіння настільки витонченого стилю, що стала неминучим конкурентом майстринь Нідерландів і навіть почала сперечатись за честь називатися батьківщиною кружевоплетіння. Париж став законодавцем європейської моди не тільки в мереживах, але і в одязі.

На відміну від європейських країн, в Росії ніколи і ніхто, не переслідував кружевоплетіння як промисел, не обмежував носіння мережив рамками соціальних станів, хоча мереживо дуже яскраво відображало народну, національну культуру. Надзвичайною популярністю і любов'ю користувалося плетене мереживо в Росії. Про те, що мереживна торгівля була дуже значною, говорить той факт, що в Москві, вже в 1687 році існував у Гостинному дворі "Мереживний ряд". Кружевоплетіння на коклюшах, як вид промислів, займало провідне місце в кустарній промисловості Росії [8].

Вживання мережива було надзвичайно поширене, особливо в купецькому та міщанському середовищі. Прикрашати життя, зберігати звичаї старовини, а разом з тим своїм рукоділлям здобути собі славу працюючої і майстерної працівниці - таким цілям завжди служили жіночі рукоділля. Петро I багато сприяв впровадженню в Росії європейського одягу і звичаїв, його повелінням було

введено в монастирях виготовлення європейських мережив. Він виписав з брабантських монастирів "тамтешніх вихованок, для навчання плетінню мережив".

"Аристократичне" мереживо, часто привезене з-за кордону, широко застосовувалися в придворному одязі. Ліф і рукава на самих ошатних сукнях обшивалися мереживом блонд, а також срібним або золотим мереживом. Наймоднішою тканиною того часу був атлас ніжних тонів, блиск якого чудово поєднувався з ніжними тонкими мереживами. Мереживом прикрашали зачіски, а заміжні жінки носили чепці з мережива. Оборки на ліфі і спідниці могли поєднуватися з хутряною облямівкою. В цей час вживали одночасно в одному туалеті чорне і біле мереживо різних фактур: біле, в декольте і манжетах, як видиму частину білизни, і чорне, накладене на тканину верхнього одягу. Мереживо сприймалися як прикраса для білизни, що носить під парадну сукню, тому оборка або вставка пришивалась до сорочки, вирізу, до обшлагів. Іноді мереживний набір прикрашав і високу зачіску.

Мереживо носили також чоловіки. Чоловічі сорочки оздоблювалися мереживом на комірі, рукавах, мереживом обшивався батистовий платок - краватка. Мереживо зображувалося на чоловічому портреті частіше, ніж на жіночому, а витрати на мережива чоловічої статі були іноді не менші ніж у дам. Придворне плаття, прийняте при дворі, мереживом прикрашалось, саме в епоху барокко. У Франції носили сукні з мережив, але в Росії подібні туалети поширення не отримали. В закритих зимових сукнях з оксамиту або сукна носили маленькі пишні комірки. Дівчата носили сукні тюлеві, крепові, або димкові з вишивкою. Мереживо було необхідною деталлю ошатної білизни, ним прошивали сорочки, окантовували нижні спідниці, обов'язково обробляли пеньюари, які іноді шили повністю з мережив на чохлах. З того часу стали говорити, що жінку прикрашає білизна, а не плаття. Тканини були дуже дорогими, тому для сукні шили одну спідницю, а до неї два ліфа - відкритий, з короткими рукавами для вечора і закритий - для денних

візитів. Кружевний комір, косинка, краватка, манжети були змінними деталями дорогої візитної сукні. У використанні мережив чітко виконувався світський етикет, наприклад, не носити чорного на хрестинах або весіллях. Коли в моді були маскаради, мереживом оторочувались віяла і маски. У великій моді були мереживні наколки, особливо з чорних мережив - шантільї. Діти, за правилами етикету, мереживо не носили. Але, фактично, це стосувалося тільки підлітків. Мереживом обробляли парадні хрестильні пелюшки, наволочки, сорочки. Вузькими мереживними оборками обробляли батистові сукні маленьких дівчаток, але тільки в області декольте. Обрізками мережив обробляли платтячка для дитячих балів. Одночасно, з приходом епохи національного романтизму, відновився громадський інтерес до народного мереживоплетіння. Грубувате народне мереживо використовували в обробці візитних і літніх суконь, з нього виготовляли скатертини, наволочки, фіранки, а також покривала на крісла, дивани й ліжка.

Для декоративної наповненості форми, в оздобленні моделей сучасної колекції було використано традиційне мереживо ручної роботи, виконане в техніці фріволіте – ручна техніка плетіння мережива з використанням спеціальних інструментів (човників, голок) [9]. Ця техніка також має назву вузликове мереживо, оскільки складається з вузлів і піко, що формують базові елементи фріволіте – дуги та кільця (рис. 7).

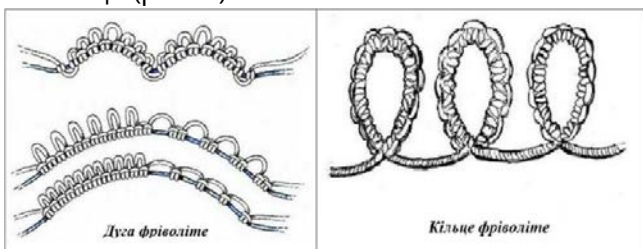

Рис. 7. Базові елементи техніки плетіння фріволіте

Цей вид мережива – «фріволіте», в XVI - XVII столітті був поширеним в Італії та Франції, а потім розповсюдився по всій Європі. В моді був одяг, прикрашений мереживними комірцями, жабо, манжетами. Мереживом декорували спідниці, фартухи, капелюшки.

Також, мереживо фріволіте використовувалось для обробки верхнього одягу [10].

В теперішній час воно використовується для виготовлення прикрас: браслетів, кольє, рукавичок комірців, масок та інших декоративних елементів костюма (рис. 8).

Рис. 8. Мереживне оздоблення елементів сучасного одягу в стилі барокко (мереживо в техніці Фріволіте)

Використання мережива фріволіте в колекції сучасного молодіжного костюма надало можливості підкреслити її оригінальність, художню виразність, молодіжну яскравість та романтичність. В якості оздоблювальних елементів було використано також вишивку декоративними бусинками, кольоровим шовком та металеві гудзики. В колекції сучасного одягу було досягнуто гармонійної єдності побудови структури форми та оздоблювальних елементів, на основі тектонічних закономірностей супідрядності та цілісності елементів. Використання декоративних оздоблювальних елементів періоду барокко надає сучасному молодіжному одягу додаткової виразності та естетичності (рис. 9).

Рис. 10. Ескізи колекції сучасного молодіжного одягу в стилі барокко (з мереживом та вишивкою).

Висновки. Представлені в статті результати дослідницької роботи є актуальними для розвитку сучасних принципів проектування молодіжного одягу, завдяки використанню неоднозначного та цікавого творчого джерела-стилю барокко. Використані в роботі наукові методи відображають системний підхід до проектування та моделювання перспективних колекцій. На основі проведених досліджень було створено перспективну молодіжну колекцію одягу «унісекс», в якій були враховані особливості крою та оздоблення історичного костюма періоду барокко та костюма 60-х років ХХ століття. Виходячи із сучасних умов прогресу, більш активного способу життя людей сьогодення, в моделях перспективної колекції багатшаровість, об'єм, довжина та декор використовуються більш помірно, ніж в часи панування стилю барокко, при одночасному збереженні художньої виразності, естетичної цінності та оригінальності сучасного молодіжного одягу, що зберігає в своїй основі безцінні здобутки історичних художніх стилів.

Література

1. Орленко Л.В. История текстиля и моды / Л.В. Орленко. – М.: Б. и., 1997. – 293с.
2. Зелинг Шарлотта. Мода. Век модельеров. 1900-1990. – 2000 для издания на русском языке. – Копенгаген. – с. 655.
3. Николаєва Т. В. Комплексне дизайн – проектування .: навч. посіб. / Т.В. Николаєва, Т.І. Николаєва, А.І. Баранова. – Київ .: КНУТД, 2018. – 256 с.
4. И. Урываева Кружевоплетение на коклюшках. М.: Дом РФД. - 2001 г. с. 256;
5. Анна Мелони Плетеное кружево. М.: Ниола 21 век. - 2005 г. – 104с.
6. Модные тенденции в мужской моде сезона осень-зима 2018 [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://www.muz4inam.gorodmod.ru/archives/category/modnye-tendencii-osen-zima-2015-2016>
7. Николаєва Т. В. Тектоніка формоутворення костюма: навч. посібн.: [3-тє вид., доповн.] / Т. В. Николаєва. — К.: Арістей, 2011. — 340 с.
8. Кумпан Е.В. Интерпретация народного кружева в современной одежде с помощью лазерной перфорации. Вестник технического университета. 2015. Т.18. № 10. С 136 – 138.
9. Шенер Ф. Кружево. Технология ручного и машинного изготовления. М.: Легпромбытиздат 1990. С -288.
10. Фриволіте [Электронный ресурс] – Режим доступа: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A4%D1%80%D1%96%D0%B2%D0%BE%D0%BB%D1%96%D1%82%D0%B5> _

Referenses

1. Orlenko L.V. History of textiles and fashion / L.V. Orlenko - Moscow: B. and., 1997. - 293s.[in Russian]
2. Zeling Charlotte Fashion. Age of fashion designers. 1900-1990 - 2000 for publication in Russian - Call of Duty. - with. 655 [in Russian]
3. Nikolayev T. Complex design - design.: Teaching. manual / T.V. Nikolaev, T.I. Nikolaev, A.I. Baranova - Kyiv: KNUVD, 2018. - 256 p. [in Ukrainian].
4. I. Uryvaeva Lace on bobbins. M .: House RDF. – 200 c. 256; [in Russian]
5. Anna Meloni Wicker lace. M .: Niola 21st century. - 2005 c. 104 [in Russian]
6. Fashion trends in men's fashion season of autumn-winter 2018 [Electronic resource] - Access mode: <http://www.muz4inam.gorodmod.ru/archives/category/modnye-tendencii-osen-zima-2015-2016> [in Russian]
7. Nikolayev T. V. Tectonics of the formation of a suit: teach. manual: [3-th type., supplement.] / T. V. Nikolaev. - K .: Ariste, 2011. - 340 p. [in Ukrainian]
8. Kumpan E.V. Interpretation of national lace in modern clothes with using laser perforation. Bulletin of the Technical University. 2015 T.18. No. 10. From 136 - 138. [in Russian]
9. Shener F. Lace. Hand and machine technology. M .: Light industry 1990. C -288. [in Russian].
10. Frivolite [Electronic resource] - Access mode: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A4%D1%80%D1%96%D0%B2%D0%BE%D0%BB%D1%96%D1%82%D0%B5> [in Ukrainian]